

Samenvatting AOb-enquête afstandsonderwijs

31 maart 2020

Een week nadat de scholen werden gesloten in verband met het coronavirus, hebben alle werkzame leden van de AOb een vragenlijst ontvangen waarin zij zijn bevestigd over situatie rondom afstandsonderwijs. 10.000 leden uit alle onderwijssectoren hebben de vragenlijst ingevuld. Hieronder worden de belangrijkste resultaten van de vragenlijst beschreven.

- Ruim 80 procent van de respondenten vindt het goed dat er door middel van afstandsonderwijs wordt geprobeerd om het onderwijsproces zoveel mogelijk door te laten gaan. Dit ondanks de hogere werkdruk: 67 procent geeft aan de afgelopen week meer tot veel meer werkdruk te hebben ervaren. De verschillen tussen de sectoren zijn hierin klein.
- Ongeveer 45 procent ervaart een week na de schoolsluiting onvoldoende balans tussen werk en privé. Respondenten met (schoolgaande) kinderen ervaren beduidend meer werkdruk dan ouders zonder kinderen. Het lukt hen dan ook minder goed om balans te vinden tussen werk en privé. Hoe jonger de kinderen, hoe problematischer de balans.
- Ruim 80 procent geeft aan geen of nauwelijks ervaring te hebben met het organiseren van afstandsonderwijs. Dit geldt met name voor respondenten werkzaam in het po of een vorm van speciaal onderwijs. Hoe minder ervaring respondenten hebben met organiseren van afstandsonderwijs, hoe meer behoefte zij hebben aan ondersteuning vanuit school.
- Onze leden maken zich zorgen over specifieke groepen leerlingen en studenten, zowel wat betreft hun thuissituatie (80 procent) als de mate waarin afstandsonderwijs voor hen geschikt is (50 procent). De zorgen zijn duidelijk het grootst bij respondenten werkzaam in het so, sbo, vso, pro en mbo niveau 1 en 2. Op kleine afstand van de speciale vormen van onderwijs volgen het po en vo.
- Na het hoger en wetenschappelijk onderwijs kunnen leden werkzaam in het vo en mbo niveau 3 en 4 het moeilijkste inschatten voor welke van hun leerlingen of studenten afstandsonderwijs wel en niet werkt.
- Bijna 85 procent geeft aan zich redelijk tot goed ondersteund te voelen door de school bij het organiseren van afstandsonderwijs. Zo'n 70 procent geeft aan voldoende ruimte te krijgen binnen de richtlijnen van de school om het afstandsonderwijs naar eigen inzicht vorm te geven. Vrijwel alle respondenten (96 procent) krijgen de gelegenheid om vanuit huis te werken.

Respondenten hebben de open vragen gebruikt om hun verhaal te doen. Zij lichten onder andere toe wat er goed en minder goed gaat, welke zorgen zij hebben en wat zij nodig hebben van de overheid, werkgevers en vakbonden.

- Respondenten geven aan dat zij tijd, rust, ruimte en vertrouwen nodig hebben om het afstandsonderwijs zo goed mogelijk vorm te kunnen geven. Er moet hierbij

sprake zijn van realiteitszin. Afstandsonderwijs kan niet gelijk worden gesteld aan het fysieke onderwijs waar normaal sprake van is. Er wordt ingeboet op de onderwijskwaliteit, ongeacht ieders inzet om er het beste van te maken.

- De roep om duidelijkheid, bijvoorbeeld over wat er precies van het onderwijs wordt verwacht als het gaat om afstandsonderwijs. Welke kwaliteitseisen worden er gesteld? Wat wordt er van school verwacht en wat van ouders en leerlingen / studenten? Hoe wordt er omgegaan met overgangsregelingen, stages, toetsen en examens of (ouders van) leerlingen die moeilijk of niet bereikt kunnen worden? *Ondertussen heeft de minister een besluit genomen over de schoolexamens en examinering in vo en mbo en is er meer duidelijkheid over afstandsonderwijs aan kwetsbare kinderen.*
- Respondenten geven aan zich zorgen te maken over leerlingen /studenten die geen device en / of internetverbinding tot hun beschikking waar schoolwerk op kan worden gemaakt. Juist in de huidige situatie, waarin leerlingen zo afhankelijk zijn van de begeleiding die ze vanuit huis bij school krijgen, moeten alle leerlingen toegang blijven houden tot onderwijs en in contact blijven met de docenten. *Ondertussen zijn er door regering, gemeenten en bedrijven veel inspanningen verricht en afspraken gemaakt om ervoor te zorgen dat alle leerlingen en studenten over een device beschikken.*
- Respondenten zien in dat het onderwijs nu alleen door middel van afstandsonderwijs kan doorgaan. Wel maken zij zich zorgen over hoe hier op een later moment op wordt teruggekeken. Het huidige afstandsonderwijs zien zij als een noodoplossing, ingegeven door een uitzonderlijke situatie. Dit mag niet de norm worden of als oplossing worden gezien voor de olopende lerarentekorten in het onderwijs.
- Voor vrijwel iedereen is het afstandsonderwijs nieuw. Respondenten geven aan behoefte te hebben aan een online punt waar ideeën / initiatieven / tips omtrent afstandsonderwijs worden verzameld en gedeeld. Sommigen geven aan behoefte te hebben aan een informatiepunt waar ze terecht kunnen met specifieke vragen.
- Respondenten maken zich in het bijzonder zorgen over leerlingen / studenten die nu niet de benodigde extra ondersteuning krijgen, onbereikbaar zijn, niet deelnemen aan het afstandsonderwijs, die niet door hun ouders worden gemotiveerd en begeleid, of voor wie de thuissituatie niet veilig is. De verschillen in de thuissituatie van leerlingen / studenten bevordert de kansenongelijkheid.
- Het leraarschap wordt nu aangemerkt als vitaal beroep voor de samenleving. Respondenten zijn blij met deze erkenning en doen hun uiterste best om onder de huidige omstandigheden het beste onderwijs te verzorgen. Wel hopen zij na jaren van onderwaardering, straks de waardering te krijgen die ze verdienen.

Sectorspecifieke opmerkingen:

Primair onderwijs

- Met name in het po is de rol van ouders cruciaal gezien de jonge leeftijd van deze kinderen. In de huidige situatie wordt van ouders verwacht dat zij hun kinderen

motiveren en begeleiden bij het maken van schoolwerk. Er zijn zorgen dat niet alle ouders hier in voldoende mate toe in staat zijn en dat er grote verschillen tussen ouders zijn. Hierbij gaat het niet alleen om de vaardigheden van ouders, maar ook omdat veel ouders het thuis werken moeten combineren met het begeleiden van hun kinderen.

Vormen van gespecialiseerd onderwijs (so, sbo, vso, pro)

- Leraren geven aan dat afstandsonderwijs extra lastig voor hun leerlingen, omdat zij veelal behoefte hebben aan structuur, instructies op maat, directe feedback en de fysieke nabijheid van een docent. Respondenten zijn bang leerlingen uitvallen omdat bovenstaande niet / onvoldoende kan worden geboden.
- Onze leden hebben zorgen over stilliggende stages in het laatste jaar van het vso en pro. Leerlingen moeten na dit schooljaar uitstromen, maar gezien de huidige situatie is het allerm minst duidelijk hoe dit straks precies zal gaan.

Voortgezet onderwijs

- Er was veel behoefte aan duidelijkheid over de schoolexamens en centrale examens. Gaan deze door? Zijn we onder de huidige omstandigheden in staat om onze leerlingen goed voor te bereiden op hun examen? *Hierover is ondertussen meer duidelijkheid gekomen.*

Middelbaar beroepsonderwijs niveau en Hoger beroepsonderwijs

- Er was grote behoefte aan duidelijkheid over examinering, overgangsadvisen, BPV / stages en doorstroommogelijkheden van studenten. *Over de examinering is ondertussen meer duidelijkheid gekomen.*
- Wetenschappelijk onderwijs
In het wo zijn er zorgen over de positie van onderzoekers en promovendi zonder onderwijstaken. Veel onderzoeksprojecten, gekoppeld aan tijdelijke contracten met vastgestelde einddatum, staan nu stil. Onderzoekers verkeren daarom in grote onzekerheid of ze hun projecten kunnen afronden.